

صاحب محترم سرپرست محترم

امروزه همجسه که در سرپرستان هم فرض کردم که بیاکن دارم بر فرضی نه
مکتوبیک را به لارستان عزیز فرزد سادست، مطالعه کنه کنه ز این
مکتوبیک از جمله آنان است. لطفاً اده نام معنی سینه دل ز ما بیاید
جناب آقای دکتر حسن روحانی
رئیس جمهور محترم
با احترام

تاریخ: ۱۳۹۲/۴/۱۱
شماره: ۴۲۲۸۳
۱۱۴

با سلام و احترام

در تاریخ ۱۳۹۲/۲/۱۴ جنابعالی به مناسبت روز معلم در جمع استادان و رؤسای دانشگاهها حضور یافتید و ضمن تقدیر از ۱۴ استاد نمونه کشوری از استادان دانشگاهها برای کمک به دولت دعوت بعمل آوردید. جنابعالی به صراحت از اساتید دانشگاهها خواستید که برای خروج از شرایط رکود تورمی راهکار ارائه دهند. گزارش پیوست خلاصه‌ای از اهم نتایج تلاش مشترک پژوهشکده علوم اقتصادی دانشگاه علامه طباطبایی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت امور اقتصادی و دارایی و مؤسسه کار و تأمین اجتماعی برای برگزاری مجموعه‌ای از نشست‌های تخصصی و همایش علمی به‌منظور درک و تبیین رکود تورمی حاکم بر اقتصاد کشور و راهکارهای برون‌رفت از آن را ارائه می‌کند.

در نشست‌های علمی، موضوع رکود تورمی از منظر بنگاههای اقتصادی، از منظر اقتصادکلان و نهایتاً از منظر توسعه مورد نقد و بررسی توسط اساتید صاحب‌نظر در هر حوزه قرار گرفت. در تاریخ ۱۳ اسفند ماه ۱۳۹۲، موضوع تحلیل مفهوم و علل پدیده رکود تورمی از منظر اقتصاد کلان در دانشگاه علامه طباطبایی با حضور اساتید دانشگاه و مشاوران عالی رتبه دولت برگزار گردید. سپس با دعوت از فعالان بنگاهی و بخش خصوصی بررسی دلایل این پدیده را از منظر بنگاههای اقتصادی در تاریخ ۲۰ اسفند ماه ۱۳۹۲، در معرض نقد و بررسی قرار گرفت. بعد از آن نشست علمی با موضوع مفهوم دور باطل رکود تورمی در تاریخ ۱۸ فروردین ۱۳۹۲، در دانشگاه علامه طباطبایی از منظر سطح توسعه برگزار شد.

پس از برگزاری این نشست‌های علمی، برگزاری همایش با رویکرد جهت‌گیری شناسایی علل شکل‌گیری رکود تورمی در هر یک از فرایندها و سیاستهای اقتصادی کشور در دستور کار قرار گرفت. لذا برنامه همایش در قالب مباحث هدفمندی یارانه‌ها، سیاستهای دولت، فضای کسب و کار، سیاستهای پولی و ارزی، ساختار بازار و موانع تولید در اقتصاد ایران و بهره‌وری عوامل تولید و بازار کار تنظیم و در دو نیمروز در تاریخ ۲۵ و ۲۶ فروردین ماه ۱۳۹۲ توسط پژوهشکده علوم اقتصادی در دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی برگزار شد.

شماره سند: ۴۲۲۸۳ / ۱۳۹۲ / ۴ / ۱۱

دانشگاه علوم پزشکی گیلان
پژوهشگاه علوم انسانی

گواهی

شماره سند: ۸۸۷۰۰۰۰۰۰۰۰
تاریخ: ۱۳۹۷/۰۷/۰۱
محل: گیلان

در این همایش ۲۷ اندیشمند اقتصادی نقطه نظرات خود را در قالب موضوعات مختلف مرتبط به علل پیدایش و راه کارهای خروج کشور از شرایط رکود تورمی مطرح نمودند. فهرست سخنرانان و اساتید به پیوست تقدیم می شود. مجموعه مقالات این همایش و نشست های علمی مرتبط در آینده نزدیک توسط پژوهشکده علوم اقتصادی دانشگاه علامه طباطبائی منتشر و ارایه خواهد شد.

دکتر اسفندیار جهانگرد
دبیر همایش و رئیس پژوهشکده علوم اقتصادی
دانشگاه علامه طباطبائی

دکتر عباس شاکری
دبیر علمی همایش و رئیس دانشکده اقتصاد
دانشگاه علامه طباطبائی

رونوشت:

- جناب آقای دکتر ربیعی وزیر محترم تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- جناب آقای دکتر طبینیا وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی
- جناب آقای دکتر طایبی معاون محترم توسعه کارآفرینی و اشتغال وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

مکان: تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۷۷، طبقه ۱۰، کد پستی: ۱۹۱۷۱۱۱۱
تلفن: ۰۲۱-۸۸۷۰۰۰۰۰

خلاصه یافته‌های نشست‌های علمی و همایش راهکارهای خروج اقتصاد ایران از شرایط رکود تورمی

مفهوم رکود تورمی

"رکود تورمی" از ترکیب کلمه رکود و تورم در ادبیات اقتصادی شکل گرفته است و در اقتصاد به موقعیتی اطلاق می‌شود که اقتصاد همزمان با نرخ‌های تورم بالا، با کاهش نرخ رشد اقتصادی به کمتر از نرخ میانگین بلندمدت آن و نرخ بیکاری بالا، درگیر است. به عبارت ساده‌تر اقتصاد هم از افزایش سطح عمومی قیمت‌ها رنج می‌برد و هم تولید و اشتغال آن افت کرده است.

تورم در اقتصاد بدلائیل مختلفی هم چون فشار تقاضا، فشار هزینه و مسائل ناشی از وضعیت ساختارهای اقتصادی به وجود می‌آید. در واقع مطابق تئوری‌های کلاسیک تورم، تورم تنها در اثر مازاد تقاضا در اقتصاد بوجود نمی‌آید و از دهه ۱۹۷۰ میلادی در برخی کشورها تورم همزمان با مازاد عرضه نیز بوجود آمده است. یکی از نشانه‌های وجود مازاد عرضه، بالا بودن نرخ بیکاری و در نتیجه کاهش ظرفیت تولیدی است.

در اقتصاد کاهش سطح فعالیت‌های اقتصادی را رکود قلمداد می‌کنند. رکود در اقتصاد در اثر یکی از دو عامل "کمبود تقاضای موثر" یا "محدودیت‌های سمت عرضه" بوجود می‌آید. رکود ناشی از کمبود تقاضای موثر توسط اقتصاددان مشهور، "جان مینارد کینز" مطرح شد. وی نشان داد که "معمای خست" (کاهش تولید ناشی از کاهش تقاضای کل) و تقاضای سفته‌بازی پول‌جانشین اصلی کارآیی تقاضای موثر شده‌اند. عبارتی افزایش پس‌انداز در سطح خانوارها باعث وقوع کاهش تولید و کاهش پس‌انداز در سطح کلان می‌شود. کینز راه‌حل برون‌رفت از رکود ناشی از کمبود تقاضای موثر را در اعمال سیاست‌های انبساطی و افزایش تقاضای کل اقتصاد مطرح می‌کند، اما در صورتی که رکود به علت کمبود تقاضای موثر نباشد، اعمال سیاست‌های انبساطی طرف تقاضا منجر به افزایش قیمت‌ها و انضمام تورم به رکود و ایجاد پدیده "رکود تورمی" می‌شود. رکود ناشی از "محدودیت‌های سمت عرضه" غالباً در کشورهای توسعه نیافته به وقوع می‌پیوندد. زیرا در این کشورها زیرساخت‌های اقتصادی مانند شبکه‌های حمل و نقل و ارتباطات، برق و انرژی، مدیریت صحیح اقتصادی دولت‌ها، نیروی کار متخصص، تخصیص بهینه منابع، دسترسی به فناوری مناسب و سیستم‌های ارزی کارآ و غیره وجود ندارد. از سوی دیگر، این کشورها با نرخ رشد جمعیتی بالا و تقاضای

مصرف و سرمایه گذاری روزافزون روبه‌رو هستند که باعث می‌شود اقتصاد در وضعیت اشتغال ناقص به تعادل برسد و افزایش تقاضا به علت عدم امکان افزایش عرضه متناسب با آن منجر به افزایش قیمت‌ها شود و تولید افزایش نیابد. در واقع در این وضعیت بخش حقیقی اقتصاد قدرت پاسخگویی به انبساط پولی را ندارد.

عملکرد اقتصادی سالهای قبل سال ۱۳۹۲ اقتصاد ایران بدلیل افزایش قیمت نفت و سرازیر شدن دلارهای نفتی به اقتصاد در کنار عدم اتخاذ سیاست‌های مناسب اقتصادی برای استفاده از این ظرفیت تاریخی همانند تجربه دهه ۱۳۵۰ شمسی (شوک نفتی اول)، تجویز سیاست‌های ناپهنگام و همگانی هدفمند ی‌پارانه‌ها، عدم مدیریت صحیح اجرایی اقتصاد، در کنار فشارهای بین‌المللی ناشی از تحریم همه‌جانبه و شرایط نامساعد سیاسی داخلی و بین‌المللی باعث شد که اقتصاد ایران در سالهای اخیر و با مدیریت اقتصادی دولت یازدهم وارد پدیده " رکود تورمی " شود.

یکی از عوامل مهمی که باعث می‌شود مسیر مذکور عمیق‌تر شود، عادات و انتظارات قیمتی افزایشی است که با تغییر دولت در سال ۱۳۹۲، موضوع افزایش انتظارات قیمتی، کمی تعدیل شد و باعث شد افزایش سطح عمومی قیمت‌ها تا حدودی کنترل شود. اما اقتصاد ایران در شرایط فعلی دچار یک نوع " تورم تورمی " است که باعث می‌شود در اثر افزایش تقاضا، نرخ تورم با سرعت و سهولت بیشتری بالا رود در حالی که نرخ تورم در اثر افزایش عرضه با سرعت و سهولت کمتری کاهش یابد. عبارتی شرایط دولت همانند راه رفتن آن روی یک طناب آکروبات بازی است و در اثر اتخاذ سیاست‌های سمت تقاضا برای رفع این پدیده مثل این است که باید روی یک طناب آکروبات بازی راه برود، و این راه رفتن بطور مستقیم نیست بلکه در یک مسیر منحنی و رو به بالا است و تمام وزنش هم در یک جهت قرار دارد! بنابراین شرایط فعلی اقتصاد بسیار پیچیده و خطیر است.

عوامل زمینه ساز رکود تورمی در اقتصاد ایران

۱. بهره‌وری پایین اقتصاد
۲. تمرکز و قدرت بازاری
۳. سیستم مالیاتی نامناسب
۴. عدم نظارت بر قیمت‌ها
۵. وابستگی به درآمدهای نفتی

۶. بی ثباتی اختلال های قیمتی
۷. تورم شدید در بخش هزینه های تولید و کنترل قیمت تولید کننده
۸. ظرفیت جذب پایین سرمایه
۹. مشکلات قانونی، شیوه اجرا و زمان و شرایط اجرای قانون هدفمندی یارانه ها
۱۰. مدیریت نادرست اقتصادی
۱۱. تحریم های اقتصادی غرب علیه ایران
۱۲. حضور گسترده بخش نامولد در اقتصاد ایران
۱۳. فضای کسب و کار نامناسب اقتصادی
۱۴. مدیریت ضعیف اقتصادی در دوره وفور درآمدهای ارزی
۱۵. عدم ارتباط فعالیت بانکها و مؤسسات اعتباری خصوصی با تولید و فعالیتهای نامولد
۱۶. و ...

راهکارهای خروج از شرایط رکود تورمی در اقتصاد ایران

۱. انبساط پولی تحت نظارت با تمرکز بر تحرک تولید در مرحله اول و اعمال سیاست ضد تورمی در مراحل بعد اصلاح قانون هدفمندی یارانه ها به منظور حل مشکل نقض قانون، شیوه اجرا و زمان و شرایط اجرا
۲. تعویق افزایش قیمت حاملهای انرژی و کاهش نسبی پرداخت یارانه با هدف ایجاد تعادل بودجه دولت
۳. پی گیری اصلاح قیمت های نسبی پس از عبور از شرایط رکود تورمی در کنار پی گیری جدی دیگر اصلاحات ساختاری مورد نیاز
۴. کنترل قیمت نهادهای تولید و اختصاص ارز مبادله ای همراه با نظارت جهت وارد کالاهای سرمایه ای واسطه ای و مواد اولیه
۵. رفع مشکل تو در تویی نهادی و مراکز تصمیم گیری متعدد در اقتصاد ایران
۶. ارتقای سازمان درونی دولت
۷. اصلاح رابطه دولت با نیروهای اجتماعی (اصلاح الگوی حامی پروری)
۸. عدم راه اندازی پروژه های جدید تا چند سال آینده و تکمیل پروژه های ناتمام

۹. بهبود مدیریت پروژه های سرمایه گذاری و کاهش زمان و هزینه صرف شده
۱۰. شناسایی صنایع مشکل دار به کمک اتاق بازرگانی ایران و حمایت مالی و ارزی بصورت مشروط و محدود و تعامل دوطرفه با آنها جهت برون رفت از رکود
۱۱. اعمال سیاستهای تجاری مناسب و سازگار با تولید داخلی و حمایتهای صحیح و مشروط از تولیدات داخلی از طریق محدودیتهای تجاری و تعرفه‌های نظارت و مانیتور کردن جریان برای کشور و دریغ منابع از فعالیتهای نامولد
۱۲. تثبیت انتظارات تورمی از طریق ایجاد ثبات در قیمت متغیرهای کلیدی اقتصاد
۱۳. بهبود فضای کسب و کار از طریق کارآمد سازی نظام اداری
۱۴. تامین اعتبارات لازم برای تکمیل پروژه ها.
۱۵. جهت دهی منابع بانکی به سمت تولید
۱۶. استفاده از بازار سهام و بورس اوراق بازار جهت تامین مالی بنگاه ها و ایجاد زمینه برای حضور عوامل ذره ای و اشخاص حقیقی و محدود کردن *marginal trade* و کاغذبازی و هماهنگ کردن این بازار با مقتضیات تولید.
۱۷. سیاست های تجاری مناسب متناسب با مقتضیات تولید داخلی و منافع ملی، و رفع واردات انحصاری نهاده و کالا و قاچاق در کشور.
۱۸. فعال کردن تعاونی های مسکن و نظارت بر آنها برای ارائه نرُم قیمتی مناسب با سود محدود و منطقی، جهت محدود کردن سوداگری های مخرب در قلمرو زمین و مسکن و فسادهای موجود در آن
۱۹. پرهیز از شوک درمانی از هر نوع آن زیرا شوک درمانی با این توجیه که سیاست های پولی خنثی کننده اثرات آنها را محدود می کند رکود تورمی را تشدید می کنند.
۲۰. تامین امنیت شغل‌های خودگردان و فعالیت های دامپروری و کشاورزی
۲۱. مشروط کردن تسهیلات و مجوزها و حمایت ها به ارتقاء، نوآوری و کمک مشروط همراه با نظارت بر رواج R&D بنگاه ها
۲۲. مبارزه فاطح با فساد، انحصار و عدم شفافیت ها
۲۳. اصلاح رویکرد نسبت به موضوع ورشکستگی با:
 - انتخاب راه درست برای حل و فصل موضوع ورشکستگی

- افزایش مشارکت سهامداران در حل و فصل ورشکستگی
- تربیت قضات و دستگاه اداری تخصصی در موضوع ورشکستگی
- بکارگیری بازار سهام جهت تأمین مالی بنگاهها از طریق تأمین اطلاعات متقارن و نظارت مالی هوشمند و حمایت از سهامداران حقیقی
- ۲۴. اصلاح رویکرد در حوزه تأمین مالی با:
 - به اشتراک گذاری اطلاعات اعتباری
 - ارزیابی عمومی ریسک نظام مند توسط دواير اعتباری
 - انعکاس ریسک های موردی توسط مؤسسات خصوصی اعتبار سنجی
 - تقویت حقوق اعتبار دهندگان
 - تسهیل امکان توثیق اموال منقول و غیر منقول
- ۲۵. بازنگری در سیاست های ضمانت صادرات
- ۲۶. بازنگری در سیاست های خرید تضمینی محصولات
- ۲۷. ترسیم نقشه مداخلات دولت در اقتصاد و بازنگری تدریجی در آنها.
- ۲۸. کاهش تعطیلات رسمی کشور
- ۲۹. کاهش مرخصی های با حقوق کارکنان
- ۳۰. کاهش سهم تأمین اجتماعی قابل پرداخت توسط کارفرمایان
- ۳۱. کاهش هزینه بانکی برای تولید کنندگان صنعتی
- ۳۲. کاهش بار هزینه اتلاف انرژی برق
- ۳۳. ارزیابی بسته های مشوق سرمایه گذاری فعالیتهای صنعتی بر حسب مناطق مختلف به منظور پوشش ریسک و کاهش هزینه تولید
- ۳۴. تغییر رویکرد در سیاست گذاری پولی:
 - از گذشته نگر به آینده نگر
 - از مبتنی بر صلاحدید به مبتنی بر قاعده
 - از تصمیم گیری در فضای در بسته به تصمیم گیری در فضای در بسته همراه با انتشار مذاکرات
- ۳۵. اصلاحات مورد نیاز در حوزه های مختلف بودجه دولت

الف) تهیه و تنظیم بودجه

- تعریف روشن بخش عمومی، تفکیک هدفها، وظایف و سیاستهای اجرایی در تمامی اجزای دولتی
- مشخص بودن محدوده بودجه ریزی، روشن بودن تعاریف و مرزبندی های درباره خروجی
- تفکیک انتخاب های جدید از تعهدات پیشین و ...

ب) بررسی و تصویب بودجه

- ارائه شاخص هایی برای سنجش آمارهای اجرایی بودجه توسط دولت
- بررسی تمامی انتخابها و تصمیم های دولت در صورتی که پارلمان بخواهد وارد سیاستهای اجرایی و اجزاء بودجه شود.

ج) اجرای بودجه دولت

- وجود یک نظام استخدامی جذاب و منعطف
- وجود یک نظام فنی
- عقلایی بودن فرآیند اجرا
- طراحی نظام رفتاری
- د) ارزیابی و نظارت بر اجرای بودجه دولت
- حسابرسی های درون سازمانی و برون سازمانی
- ایجاد دفتر آمار ملی از سوی قانونگذار که مستقل باشد.
- هماهنگی تخمین های بودجه با پیش بینی های کلان
- ارائه منظم گزارشهای پیشرفت اجرایی برنامه ها

استادان مشارکت کننده در همایش

۱. مهندس سید محمد بحرینیان (رئیس کمیسیون اقتصاد کلان اتاق بازرگانی)
۲. دکتر جاوید بهرامی (عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی)
۳. دکتر سهیلا پروین (عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی)
۴. دکتر اسفندیار جهانگرد (عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی)
۵. مهندس سید غلامحسین حسن ناش (عضو هیات علمی موسسه مطالعات بین المللی انرژی)
۶. دکتر داود دانش جعفری (عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی و مشاور وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)
۷. مهندس محمد رضا دبانی (رئیس مجمع کارآفرینان ایران)
۸. دکتر علی دینی ترکمانی (عضو هیات علمی موسسه مطالعات پژوهشهای بازرگانی)
۹. دکتر محسن رناتی (عضو هیات علمی دانشگاه اصفهان)
۱۰. دکتر محمد رضا سپهری (رئیس موسسه کار و تامین اجتماعی)
۱۱. دکتر حسین سلیمی (عضو هیات علمی و رئیس دانشگاه علامه طباطبایی)
۱۲. دکتر عباس شاکری (عضو هیات علمی و رئیس دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی)
۱۳. دکتر مصطفی شریف (عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی)
۱۴. مهندس ابراهیم صادقی فر (مدیر پژوهشی موسسه کار و تامین اجتماعی)
۱۵. دکتر حسن طایی (عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی و معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی)
۱۶. دکتر حسین عبده تیریزی (مشاور عالی وزیر راه و شهرسازی و عضو شورای عالی بورس)
۱۷. دکتر علی عرب مازار یزدی (عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی)
۱۸. مهندس سیدرضا عظیمی (مدیر کل دفتر اقتصاد وزارت امور اقتصاد و دارایی)
۱۹. دکتر عبدالرسول قاسمی (عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی)
۲۰. دکتر محمد قاسمی (معاون اقتصادی مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی)
۲۱. دکتر زهرا کریمی (عضو هیات علمی دانشگاه مازندران)
۲۲. دکتر شاپور محمدی (عضو هیات علمی دانشگاه تهران و معاون وزیر امور اقتصاد و دارایی)
۲۳. دکتر فرشاد مومنی (عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی)

۲۴. دکتر احمد میدری (عضو هیات علمی دانشگاه شهید چمران اهواز و معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

۲۵. دکتر علی نصیری اقدام (دبیر اقتصادی هیات دولت)

۲۶. دکتر فرهاد نیلی (رئیس پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران)

۲۷. دکتر بهروز هادی زنوز (عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی)